Nº. 69 1838

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk

NIEUWS- BLAD,

Donderdag 22 Maart.

Frankrijk.

Parijs, den 19den Maart.

De kamer van afgevaardigden heeft zich heden met een voorstel van den heer *Luneau*, betreffende de aanspoelingen van de zee, bezig gehouden.

— Men houdt het thans voor vrij zeker, naar den arbeid gerekend van de kommissien der kamer van gedeputeerden, dat de door het bestuur voorgedragene ontwerpen van spoorwegen, en dat betrekkelijk de maatschappijen *en commandite*, door de kamer zullen afgewezen of voor 't minst aanmerkelijk gewijzigd worden. De commissie van de spoorwegen wordt gezegd het omtrent de volgende punten eens te zijn: 1°. om aan het gouvernement de daarstelling van de spoorweglijn van Parijs tot aan de belgische grenzen over te laten; voor de zijtakken op Duinkerken en Bourlegne wil men daarentegen aan kompagnieschappen concessien verleenen; 2°. om den aanleg te bewilligen van een weg van Parijs naar Marseille, tot verlenging strekkende van de wegen naar België en Engeland; zoodat deze linie eene groote ader zou vormen, die Frankrijk van het noordwesten naar het zuidoosten zou doorloopen. De gedeelten van deze groote lijn zouden aan kompagnieschappen, die er naar stonden, worden toegestaan; het gouvernement zou zich met die gedeelten belasten, voor welke geen bijzondere personen of kompagnieschappen aanzoek deden.

— De *Moniteur* behelst heden eene verklaring van het hof der rekeningen over de rekeningen van 1835 en over de rekeningen der dienst van 1835. Deze rekeningen zijn over het algemeen voldoende bevonden, met uitsondering van een aantal ongeregeldheden in de stukken ter verantwoording.

— De minister van binnenlandsche zaken *Montalivet* is ongenoegen wederom hersteld. Nog altijd zegt men dat deze minister bij den Koning op zijne demissie zou aanhouden.

— Vice-admiraal *Mackau*, die in de West-Indien het bevel gevoerd heeft, is in de vorige week met zijne familie te Calais aangekomen, en bevindt zich sedert gevestigen in deze hoofdstad.

— Heden werd door de kiegers van het tweede arrondissement der hoofdstad aan den heer *Laffitte* een feestmaal in het *Casino Paganini* aangeboden.

— Bijzondere berigten met de jongste pakketboot uit Algiers ontvangen, melden, dat men zich er thans bezig houdt met het aanleggen van een legerkamp ten westen van Algiers. Nog twee andere kampen wilde men later aanleggen. Op zijnen jongsten togt van Constantine, door den generaal *Negrier* ondernomen, om den weg naar Stora te verkennen, is dezelve, westwaarts voortrekkende, Algiers tot op dertig uren genaderd. Overal was de generaal, gelijk reeds gemeld is, vriendschappelijk ontvangen.

— Men noemt thans de personen die door don *Carlos* zouden gezonden zijn om kennis te nemen van de door de hoven van Parijs, Weenen en Berlijn voorgestelde schikkingen tot bevrediging van [illegible] onder welke wordt genoemd de heer *von Faeser*, redacteur van de Breslausche Courant, die, gelijk men weet, onlangs het hoofdkwartier van don *Carlos* heeft bezocht en door hem met onderscheiding werd behandeld. De overige personen waren de graaf *Kaiserlingk*, een Pruis, thans kolonel in dienst van den pretendent, en de baron *Kellisch*, die bij de pruisische artillerie in dienst was geweest. Het zouden alzoo drie vreemde lieden zijn, die don *Carlos* met eene taak belast had, welke hij aan geen der Spanjaarden in zijne dienst had durven toevertrouwen. Aangenomen dat echter zij hetgeen hier omtrent de zending der hier genoemde personen gezegd wordt, zoo vindt men daarin een nieuwen grond voor de veronderstelling, dat de schikking, zoo zij al gelukken moest, toch weinig bijval bij de beide partijen zoude vinden. Hoogstwaarschijnlijk zou het trouwens in alle geval zijn, om de woeste hoofden van don *Carlos*, aan het tegenwoordig krijgmansleven gewoon, tot eene schikking te bevredigen, die hen tot rust en orde noodzaakte.

— Men zegt heeft de policie in de departementen aan de Pyreneën grenzende, verscheiden karlistische agenten aangehouden, die voor den *Carlos* wervingen moesten doen.

— Van de spaansche grenzen wordt gemeld, dat don *Carlos* zich den 11den nog te Estella, en *Espartero* den 9den te Logrono zich bevond.

— Uit Madrid wordt geschreven, dat de personen die den infant don *Francisco da Paula* aangezet hadden, om zijn regt op het lidmaatschap van den senaat te doen gelden, zich thans moeite gaven, om hen tot Alcade te doen benoemen; zijne zonen wilde men in de gelederen der nationale garde doen inschrijven.

Tusschen de heeren *Torano* en *Mendizabal* is een hoogloopende twist gerezen, waarbij beide elkander hadden uitgedaagd.

— Ter beantwoording van de klagten, in de proclamatie van den generaal *Espartero* aan zijne troepen, vervat, heeft het bestuur te Madrid eene verdediging in de officiele Madridsche courant doen plaatsen. Daarin wordt verzekerd, dan binnen een kort tijdsverloop aan het noorderleger toegezonden zijn drie en een half millioen realen, (omtrent een millioen fr.), 60,000 paren schoenen, eene hoeveelheid kleedingstukken, en dat men het leger, door kontrakten, dagelijks 75,000 rations had verzekerd. Deze twist tusschen het bewind en den generaal heeft intusschen geen' grooten indruk gemaakt. Meer bijzonder wordt er geklaagd over de werkeloosheid van *Espartero*, terwijl andere generaals, zoals *Elliter*, *Pardinas*, *San Miguel*, op afzonderlijke punten voordeelen op de karlisten behaald hebben. De laatsten hebben dankbetuigingen aan die generaals en de troepen onder hun bevel gesteund. Daarentegen was ieder met afgrijzen vervuld over de wreedaardigheid van den karlistischen chef *Basilio*, die bij den brand van het fort San Domingo de Calatrava 400 personen, waaronder vrouwen en kinderen, welke aldaar van buiten eene schuilplaats waren komen zoeken, door de vlammen zoude hebben laten omkomen.

— In Opper-Arragon schijnen de karlisten weder de overhand te hebben; onlangs hadden zij eene poging gedaan, om Jaca, het eenige punt waardoor aan die zijde de gemeenschap met Frankrijk onderhouden wordt, te verassen. De landstreek is geheel in bunne magt.

— Ter beurze heerschte heden veel onzekerheid in de speculatien der binnenlandsche rente, die overigens tegenwoordig dagelijks afnemen, daar iedereen zich bemoeit om aandeelen van de industriele leeningen te bekomen; evenwel was er heden in den koers der rente eenige rijzing merkbaar. De notering was heden: 5 pCt. 108; 3 pCt. 80,10; Nap. r. 99,50; Sp. Ardoin 21 ¾; Portugal 20 ¾; Rom. L. 101 ⅛.

Duitschland.

Frankfort, den 18den Maart.

De *Hamburger Correspondent* geeft het volgende berigt uit Hanover van den 10den dezer:

„De handelingen onzer stenden-vergadering worden volgens hetgeen daaromtrent uitlekt, van dag tot dag belangrijker, alschoon, welken gang zij ook nemen mogen, de stenden niet in staat zullen zijn de grondwet van 1833 te redden, noch zelfs eenige aanmerkelijke wijziging in de thans voorgestelde staatsregeling te brengen. De overtuiging daarvan ontspruit uit de verklaring des Konings omtrent zijne voornemens in geval het voordragen mogt verworpen worden, is vrij algemeen onder de leden der tweede kamer, en de bekwaamste denzelve begrijpen, dat zij thans niets beters kunnen doen, dan het meest mogelijke uit te trekken uit de regten, die hun voor het oogenblik nog gelaten zijn. Ook in de eerste kamer schijnt men, hoewel men de afschaffing der grondwet van 1833 niet ruiterlijk wil verdedigen, toch van meening te zijn, dat het verstandig zou wezen de voorgestelde grondwet aan te nemen, omdat alle tegenkanting vruchteloos zou zijn en men bovendien toch kan verlangen, dat de koning zijn genomen besluit weder zou intrekken."

— Men heeft tegengesproken, dat er eene soort van maatschappij in de Rhijnprovincien bestond, welke uit jonge meisjes van den Roomsch-Katholijke godsdienst was samengesteld, die zich verbonden hadden, allen omgang te vermijden met hare Protestantsche medeburgers en huwelijken aan te gaan met jonge lieden, die deze godsdienst toegedaan zijn. Thans leest men in een' brief uit Berlijn, dat zoodanig eene vereeniging inderdaad bestaat, en dat het getal der leden niet zoo gering is, als sommigen het wilden doen voorkomen. Voornamelijk behooren daartoe dochters uit de adelijke geslachten, maar ook een aantal meisjes van burgerlijke afkomst zijn deelgenooten van dezelve, welke tot beschermers hebben eenige geestelijken, onder welke er zich nogtans geene van hoogen rang bevinden. Met bevreemding merkt men op, dat dochters uit familien, welke zich voorheen *liberaal* pleegden te noemen en de Fransche zeden navolgden, zich mede aan deze vereeniging aangesloten hebben.

— Te Keulen is den 16den dezer een aan de ministers *von Altenstein* en *von Kämptz* gerigte kabinets-order openbaar gemaakt, waarin, naar aanleiding van het voorstel der ministers, bepaald wordt, dat de regeringen in de Rijngewesten, gelijk in de overige provincien, de bevoegdheid hebben, om bij de verkooping van kerkelijke en geestelijke goederen, voor zoo ver het geene geheele landgoederen en huizen betreft, maar slechts enkele stukken gronds of eenvoudige regten aanbelangt, de vereischte toestemming naar de voorschriften van het landregt en de instructien der regering daartoe te verleenen. Dit besluit is van den 24sten Januarij ll.

— De *Karlsruher* dagbladen wederspreken het in andere duitsche bladen uit Heidelberg geschreven berigt, wegens onlusten tusschen studenten en gendarmen in die stad voorgevallen en waarbij verscheidene studenten sabelhouwen en bajonnetsteken zouden bekomen hebben. Een en ander was ten eenemale overdreven. Het voorgevallene had ook niet in de minste betrekking gestaan met de tegenwoordigheid van den Göttinger hoogleeraar *Gervinus* in Heidelberg.

— De *Agrammer Courant* van den 7den Maart houdt een rescript bevattende de sluiting van den Zevenbergschen landdag.

— Volgens berigten uit Konstantinopel, te Weenen ontvangen waren op den 14. Februarij in genoemde stad met de Oostenrijksche stoomboot, *Arciduca Ludovico*, aangekomen de gewezen president van het Grieksche ministerie, *von Rudhart*, benevens den graaf *Saporta*, voormalig hofmaarschalk van Koning *Otto*, en den gewezen adjudant van dien Vorst, den luitenant-kolonel *von Hess*. Dezelve zouden, na de merkwaardigheden der stad bezigtigd te hebben naar Griekenland terugkeeren, uitgenomen de graaf *Saporta*, die regtstreeks naar Triest zou reizen. — Op den 9 februarij was de stoomboot van de Oostenrijksche Lloyd, de *Arciduca Giovanni*, te Konstantinopel binnengeloopen, hebbende de reis van Triest in 14 dagen volbragt. Dezelve was bestemd om eene geregelde vaart te onderhouden tusschen de Turksche hoofdstad en Smijrna. — De gezondheidstoestand was zeer voldoende.

Nederlanden.

Breda, den 21sten Maart.

Naar gemeld wordt is door Z. M. aan den kolonel *von Daehne* en *Geisweit van der Netten*, den rang van generaal-majoor verleend geworden.

— Heden zal de Tweede Kamer der Staten-Generaal eene openbare zitting houden. Waarschijnlijk zal de centrale afdeeling alsdan over eene of meerdere der aanhangige voordragten van wet verslag doen.

— Dezer dagen zijn nog eenige afwezige leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal in de residentie gearriveerd, waaronder de baron *van Tuyll van Heese* en *Leende*, die tot dus verre dan de beraadslagingen van de kamer in deze zesie geen deel had genomen.

— De handel in onze binnenlandsche fondsen was ook gisteren op de beurs te Amsterdam zeer levendig. Voor beursrijd werden reeds 5procentige syndicaten à 55¼ omgezet. Op denzen prijs opende de beurs, doch door de vele verkoopen tot realisatie, alsmede eenige voor engelsche rekening, gingen zoowel de integralen, als de kwijtbrieven en de aandeelen in de Handelmaatschappij allengskens eenigermate laag, zonder zich weder tot de vorige hoogte te kunnen verheffen. Men scheen ter beurze, alvorens zich in verdere operatien in te laten, de officiele bevestiging van de groote tijding, omtrent 's Konings toetreding tot het traktaat der 24 artikelen, af te willen wachten, alsmede te willen zien, welken invloed die tijding op de vreemde beurzen, vooral op de Londensche magt hebben uitgeoefend. De Amsterdamsche bladen, bepaaldelijk het *Handelsblad*, blijven inmiddels verzekeren, dat het boven allen twijfel verheven is, dat de 24 artikelen, zoomede die door de Londensche conferentie in der tijd zijn vastgesteld en door den Belgischen gezant destijds geteekend, thans ook werkelijk door den Koning zijn aangenomen.

Het *Dagblad van 's Gravenhage* heden de rijzing onzer fondsen vermeldende, ten gevolge van geruchten nopens eene aanstaande hervatting der onderhandelingen over het belgische vraagstuk, op grondslag der in 1831 vastgestelde 24 artikelen, zegt daarbij tevens, dat tot dusverre deswege niets met zekerheid bekend schijnt.

Volgens een berigt in de *Dordrechtsche Courant*, zou de oorzaak van de rijzing op de beurs te Amsterdam niet moeten toegeschreven worden aan de jongste aan de Staten-Generaal gedane staatkundige mededeelingen, maar wel aan daarop met het gouvernement gevolgde handelingen, ten gevolge waarvan Z. M. ten laatste zou besloten hebben, om als grondslag voor de scheiding tusschen Holland en België de bewuste 24 artikelen aan te nemen, „zoals reeds — vervolgt het gemeld blad — voor jaren aan de zijde van veel aandrang was aangeraden door dezelfs hooge bondgenooten en inzonderheid door den keizer van Rusland, blijkens de plegtige verklaring, in diens naam in Maart 1832 door den graaf *van Orloff* den koning overhandigd.“ De *Avondbode* vermeent aan de juistheid van dit berigt te mogen twijfelen, op grond de bij de redactie van dit blad ontvangen brieven daarvan volstrekt geene melding maken, maar meer en meer bevestigen, hetgeen door hetzelve nopens de gezindheid der regering tot eene schikking op grondslag der 24 artikelen, in geneegd geworden.

— Het hof van assises voor de provincie Holland, zuiderkwartier, heeft gisteren morgen uitspraak gedaan in de zaak van *J. A. Hollins*, vroeger koopman te Rotterdam, die beschuldigd was van valschheid in geschriften van koophandel gepleegd te hebben, door het stellen van valsche handteekeningen op wisselbrieven en het des bewust in omloop brengen van valsche wissels. Bij arrest van het hof is de aangeklaagde schuldig verklaard aan de hem ten laste gelegde misdaad, en mitsdien gecondemneerd tot te pronkstelling en brandmerk, tot confinement in een tuchthuis voor den tijd van dertien jaren, tot eene geldboete van vijftig gulden en voorts in de kosten der procedure; zullende de veroordeelde, volgens het arrest, de schavotstraf binnen Rotterdam moeten ondergaan.

— Te Amsterdam is gisteren van de scheepstimmerwerf de *Waterval*, in de groote Dijkersstraat, met het gewone plegtige water gelaten, het nieuw gebouwd koopvaardij-barkschip [illegible] voor rekening van den heer *H. M. Klein*, bestemd voor de reis op de Oost-Indie.

— Naar men vernomen heeft, is van regeringswege aan de heer *L. A. Hogendoren* te 's Hage, de goedkeuring verleend ter oprigting eener naamlooze maatschappij, ten doel hebbende het geven van voorschot aan aannemers van publieke werken, alsmede assurantiën en gepensioneerden. Dezelve zal den titel voeren van *Nederlandsche en Administratie-maatschappij* en te 's Gravenhage gevestigd worden. Het kapitaal dier maatschappij is bepaald op ƒ 400,000, verdeeld in 400 aktien of aandeelen, ieder à ƒ 1000. Reeds in een gedeelte dezelven geplaatst, terwijl, ter plaatsing van de nog overige, de inschrijving voorloopig is opengesteld aan het commissiekantoor der heeren *L. A. Hogendoren en Comp.* aldaar, en bij de heeren *Kerkhoven en Comp.*, effecten-makelaars te Amsterdam, bij wie exemplaren der statuten voorhanden en verkrijgbaar gesteld zijn.

— Alhier te lande zijn ontvangen de Javasche couranten van den 1sten tot den 11den November ll. In dezelve komt een berigt gevonden, van Banjoewas dat aldaar sedert den nacht van den 24sten tot in den morgen van den 25sten aanhoudende stortregens gevallen waren, waardoor de lage landen langs de rivier Serajoe gelegen allen overstroomd waren, zoodanig, dat de bewoners derzelven verpligt waren, hunne woningen te verlaten en de vlugt naar de hooger gelegen dessa's te nemen; verscheidene huizen zijn weggespoeld, twee bruggen langs den Oosterweg en verscheidene in het distrikt Soekaradja zijn onbruikbaar geraakt. Gelukkig had, voor zoo ver men weet, de overstrooming aan niemand het leven gekost.

[illegible]

— De [illegible] der gestoorde [illegible] bekroond geworden door eene nadere overeenkomst met denzelven, waarbij hij zich tot eene meer krachtige medewerking, voor zoo veel zijne onderhoorigen betreft, verbonden heeft. Reeds vóór eene vroegere overeenkomst zijn, in verband met de verbetering van 's lands zeemagt, voornamelijk langs de noordkust van Java, goede gevolgen ondervonden, en het is te verwachten, dat dezelve thans in den vervolge nog gunstiger zullen werken, waartoe te meer waarschijnlijkheid bestaat, uit hoofde der zoo [illegible] ondersteuning welke de Sultan van het gouvernement ondervindt, om zijne belastingen te

kunnen nakomen, en vermits de Nederlandsch-Indische en Britsch-Indische besturen, gemeenschappelijk besloten hebben om het kruissen op de zeeroovers-vaartuigen, met klem voort te zetten, en de goede zaak overeenstemmend te bevorderen.

— Door Z. Exc. den Gouverneur-generaal van *Neerlands-Indie* zijn bij een in de maand november ll. genomen besluit, bepalingen daargesteld ter voorkoming dat belangrijke werken over Nederlandsch Indie, geschiedkundige en statistieke schrifturen en andere stukken van dien aard, door den tijd verloren gaan, en dat daarbij bevolen is, om zoodanige werken aan te schaffen, welke aan de Gouvernements-boekerij ontbreken. In verband daarmede, zullen de in 's Gouvernements archiven verspreide schrifturen, memoriën, kaarten en wat aldaar verder, ter zake, voorhanden is of komen mogt, worden vereenigd en volgens de verschillende onderwerpen gerangschikt, en alzoo ook de grondslag voor een statistiek bureau gelegd worden, hetwelk reeds vastgesteld is dat te Buitenzorg zal gevestigd zijn.

Door den gouverneur-generaal waren wederom eenige benoemingen in het civiel departement gedaan.

Het Brusselsch blad, *le Commerce Belge* van heden, behelst het volgende:

» Gisteren avond is de kabinets-koerier *Wittocks*, als buitengewoon koerier, van Londen alhier aangekomen. Wij vernemen dat hij overbrenger is van belangrijke depeches, behelsende aan den eenen kant de hervatting der diplomatieke onderhandelingen door het kabinet van 's Gravenhage, aan den anderen kant dat er onderhandelingen geopend zijn voor een handeltraktaat tusschen België en Groot-Brittannie. Wij zien met der daad uit de engelsche bladen van den 15den, dat de heer *van de Weijer* den 16den met den président van het bureau van koophandel gearbeid heeft. Onze lezers zullen zich herinneren, dat wij voor drie weken hebben aangekondigd, dat er onderhandelingen over een traktaat van zeevaart en koophandel tusschen Engeland en België zouden aangeknoopt worden."

— Te Brussel heeft men voor 7000 aandeelen, of voor 3,500,000 fr. op den spoorweg van Parijs naar Tours ingeschreven.

— De belgische vertegenwoordigers hebben eergisteren over het inkomend regt der linnen garens beraadslaagd; de commissie voor de nijverheid had een regt van 25 fr. op de 100 kilogr. ruwe garens en van 50 fr. op de andere garens voorgeslagen. Een aantal leden verklaarde zich tegen de vaststelling van een regt bij het gewigt; andere leden hielden zich aan het ontwerp der commissie. De discussie werd tot den volgenden dag uitgesteld.

— De Antwerpsche beurs van gisteren (20 Maart) waren genoteerd: Belg. 101 ⅛; O. Met. 106; Sp. Ardoin 19¼, ⅜, ¼; Dette ⅝; Nap. remboursables, 1e 100 ⅝; Certif. te Antw. 100 ⅛. — Wissels op Londen 10 fr. 50 c. verlies op Holl. pari.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

Duitschland. — De philosophische faculteit der hoogeschool van *Leipzig* heeft eenparig het besluit genomen, om aan de regering de voordragt te doen, dat dezelve den Göttinger hoogleeraar Dahlmann de aan de hoogeschool, door den dood van Pölitz, opengevallene betrekking van hoogleeraar in de staatkundige wetenschappen mogt opdragen. Van den anderen kant heeft de saxische regering, tegen ieder verwachting, de toestemming geweigerd dat door de professoren Ewald en Dahlmann gedurende het aanstaande zomer-halfjaar staatkundige collegien te *Leipzig* gehouden werden. — De Leipziger hoogleeraar von Bulau heeft de redactie op zich genomen [illegible] die door Pölitz uitgegeven worden. Hij begonnen had ook reeds bij zijn leven aan von Bulau de voortzetting zijner wereldgeschiedenis, voor eene nieuwe uitgave, opgedragen. — Naar een vastgesteld programma is thans een wedstrijd geopend voor het best vervaardigd gedenkstuk ter nagedachtenis van wijlen keizer Franz; zijnde de keizerlijke akademien van kunsten te *Weenen*, *Milaan* en *Venetien* uitgenoodigd, om de modellen daartoe tot den laatsten November aanstaande, wanneer de termijn sluit, openbaar ten toon te stellen. Het monument zal te *Weenen* op het groote plein tusschen den keizerlijken hofburgt en de burgtpoort opgerigt worden. — De heer [illegible] te *Mainz* heeft een geschrift uitgegeven, ter beantwoording van de vraag: *In welk jaar is de Boekdrukkunst uitgevonden?* Hij is [illegible], dat de uitvinding van het drukken met beweegbare [illegible] vóór tien jaren te vroeg gesteld is; en stelt in 1440, [illegible] waarbij hij ten bewijze aanhaalt zeven plaatsen uit verschillende schrijvers. Deze tijdsbepaling geschiedt natuurlijk, in de vooronderstelling, dat Gutenberg de uitvinder, en *Mentz* de plaats der uitvinding is.

Rusland. — De Petersburger bladen houden een van wege den minister voor het onderwijs aan den keizer gedaan rapport nopens de werkzaamheden van het *archaeographisch comite*. In hetzelve wordt onder anderen berigt gedaan van de pogingen van eenige russische geleerden buitenslands, omtrent de in openbare Bibliotheken gevondene slavische handschriften. Zekere heer Stroiew had in de koninklijke bibliotheek te *Parijs* meer dan twintig handschriften der slavische kerk, onder de Arabische en Turksche manuscripten, gevonden en uit dien hoofde onbekend gebleven. Ook in de Scandinavische bibliotheken waren de nasporingen niet onbeloond gebleven; in de Duitsche boekverzamelingen was daarentegen weinig van belang gevonden. In het rapport wordt wijders over de uitgaven van jaarboeken en kronijken en over het slaan van medaillen gesproken. De keizer had zijne tevredenheid over den arbeid van het comité, door een eigenhandig onderschrift te kennen gegeven.

Afrika. — De duitsche reiziger Alno von Katte, welke in Julij 1836 den togt van *Arabie* naar *Abyssinie* ondernam, keerde in December ll. naar *Cairo* terug, waar hij thans het verhaal zijner lotgevallen tezamenstelt. Deze reiziger wordt gezegd een man van wetenschappelijke kennis te zijn, die de noodige werktuigen op de reize had medegenomen. Wanneer men intusschen vernoemt, dat deze laatste hem weldra ontstolen werden, dat hij zelf een' geruimen tijd door oogziekte werd gekweld, en niet verder dan tot Ziger doordrong, schijnt het niet dat men veel nieuws uit zijn reisverhaal te wachten heeft. Zijne wederwaardigheden hebben echter zijnen moed niet uitgedoofd. Door de verhalen van de inlandsche kooplieden en pelgrims opgewekt, nopens de gemakkelijkheid om van het Oosten langs den weg van *Darfur Beghirme*, *Bornu*, enz. tot in het hart van *Afrika* door te dringen, heeft hij besloten den togt te ondernemen. Het lijdt geen twijfel dat dit gedeelte van den weg, welke eenmaal zoo gevaarlijk was, thans onder de heerschappij van Mansum-*Ali*, veel veiliger en gemakkelijker is geworden.

Italie. — In de plaats van den geleerden onlangs tot kardinaal verheven Mezzofanti, is de heer Lavagni tot eersten bibliothekaris van het *Vatikaan* benoemd geworden; de hoogleeraar *Marchese* di Mozzi is tot tweeden bibliothekaris en de abt Fenucci, vroeger onderwijzer in de hebreeuwsche taal aan het collegie *della Propaganda*, tot *scriptor* van het *Vatikaan* benoemd.

Frankrijk. — In de jongste zittingen van de Akademie van Wetenschappen te *Parijs*, heeft de heer Poisson een tweetal verhandelingen gelezen: *over de beweging der projectielen met opzigt tevens tot hunne werktuiglijke en den invloed van de daaglijksche beweging der aarde*. Het is bekend, dat de projectielen der artillerie eene afwijking van hunne rigting bekomen, door de daaglijksche beweging van de aarde van het westen naar het oosten, zoodat men bijv. bij het werpen eener bom in de rigting van het noorden, dezelve een weinig westwaarts moet rigten om het doel te treffen, en dat voor de berekening van den weg dien de projectielen beschrijven, eene der moeijelijkste vraagstukken van de werktuigkunde is. Die projectielen toch hebben altijd eene dubbele beweging; eene voortgaande, krachtens welke zij de ruimte doorsnijden, eene andere omwentelende beweging om zich zelve. De lucht biedt den voortgang een' regtstreekschen tegenstand aan en die tegenstand vermindert klaarblijkelijk de dragt; de omwenteling doet bovendien eene wrijving tegen den atmospherischen stroom ontstaan, die nog eene nieuwe nadeelige werking op de beweging kan uitoefenen; eindelijk moet het gemis der volmaakte roundheid van het projectiel, even als dat volkomen homogeneiteit in teekening gebragt worden. Galilei in de eerste geweest, die zich met dit onderzoek heeft bezig gehouden; in de vorige eeuw heeft de engelsche wiskundige B. Robins dit onderzoek met goed gevolg voortgezet; gelijk daarna Euler, d'Alembert, Lagrange, Laplace en de heer Poisson zelf de dubbele beweging der ligchamen tot een voorwerp hunner studien gemaakt hebben. De heer Poisson, om te beter de uitwerking van de aan de beweging nadeel toebrengende oorzaken te leeren kennen, heeft in zijne beide verhandelingen eene andere oorzaak afzonderlijk beschouwd, daarna dezelve gelijktijdige uitwerking. Eene derde verhandeling moet dezen belangrijken arbeid besluiten. Onder de reeds door den heer Poisson bekomen resultaten behoort, dat de invloed van de wrijving, die het oppervlakte van het ligchaam tegen de lucht, zeer zwak is op de afwijkingen ter regter of linker zijde, maar de vorm van het ligchaam, 't zij die meer plat of verlengd is, eenen aanmerkelijken invloed op de afwijking heeft. — Door den heer Mathieu de Paris worden thans met goed gevolg de proeven voortgezet van de toe-

passing der electriciteit op zenuwaandoeningen, bijzonder op die heapt gevoelige aandoening welke men met den naam van *tic doulourux* bestempelt. Hij doet den electrischen stroom over de zenuwen gaan, door middel van platina-naalden, op grooteren of kleineren afstand geplaatst. In sommige gevallen werd eene enkele proefneming voldoende bevonden; in een ander, waar de lijder door de hevige pijn welke het spreken hem veroorzaakte, sedert lang zich van het schrift bediende om zijne begeerten uit te drukken, was bij de zesde electrische proefne de ziekte, die drie jaren had geduurd, geheel geweken. — In de eerste helft dezer maand is de fransche geneesheer Barrachin van *Marseille* vertrokken, om eene wetenschappelijke reis door *Perzie* te ondernemen, welk land hem reeds door een drejarig verblijf bekend is. Van onderscheidene wetenschappelijke Maatschappijen zijn hem eene reeks van vraagstukken medegegeven, om op de plaats op te lossen. Onder de fransche reizigers die tegenwoordig *Azie* bezoeken, merkt men vooral op den onvermoeiden Texier en den heer E. de Salles.

Nederlanden. — De duitsche bladen zijn gedurende een gerumen tijd gevuld geweest met bijzonderheden van de groote aardbeving die zich tusschen den 23 en den 25sten Januarij ll. over de geheele breedte van *Europa*, van de *Zwarte Zee* af tot aan *Oldenburg* toe hebt doen gevoelen. Uit eene vergelijking der onderscheidene berigten moet men opmaken, dat de schokken in *Frankrijk* omtrent zeven uren later dan in het zuidelijk *Rusland* werden gevoeld en dat de trilling zelfs aan de Alpenmeren werd medegedeeld. Zoo ver de berigten strekken is deze aardbeving op geene plaats ten noorden van den *Donau* en in de westelijke rigting van *Zevenbergen* gevoeld geworden. Uit laatstgemeld gewest wordt geschreven, dat uit alle oorden des lands merkwaardige berigten ontvangen werden over de uitwerking van dit verschrikkelijk natuurverschijnsel: bergen waren opengebarsten, bronnen opgedroogd, vele gebouwen waren ingestort, terwijl op vele plaatsen een onderaardsch gedruisch was gehoord geworden. Tot op de hoogste bergtoppen, welke *Wallachije* van *Zevenbergen* scheiden, werd de grond bewogen, zoodat de aldaar geplaatste grens-soldaten zich naauwelijks op de been konden houden. Voor het overige hebben de aardbevingen dit jaar zich ook in de nog zuidelijker streken van ons werelddeel doen gevoelen. In *Italie* heeft men in de omstreken van *Foligno*, in den loop van den 14den Februarij, vijf sterke schokken gehad, terwijl in *Spanje* des morgens van den 15den, in den omtrek van *Cordova* eenige lichte schokken gevoeld werden. Uit *Spoleto* wordt van den 18den Februarij geschreven, dat men in dit gedeelte van *Italie* gedurende de twee vorige dagen dijna dagelijks schokken van aardbeving had gehad; vooral was hevig geweest een schok op den 14den Februarij, die 12 sekonden had aangehouden en waardoor aanmerkelijke schaden zoo in de stad als op het land was toegebragt. — Men schrijft uit *Smyrna*, van den 16den Februarij, dat de staatsraad van Grafenwerth, na een verblijf van enkele weken te *Konstantinopel*, ingenomende stad was aangekomen, en binnen dort zijne belangrijke reis naar *Syrie* en *Palestina* zou voortzetten.

Nieuwste Fransche Letterkunde.

JAPHET à la recherche d'un père. Par le capitaine Marryat. 2 vol.

Mad. la duchesse de BOURGOGNE. Par Saint Felix.

L'EXILÉE. Par la duchesse d'Abrantes.

LES VOIX INTERIEURES. Par Victor Hugo.

Zoodra in de nieuwe romans van *Marryat* is ook de strekking van dezen roman tamelijk goed, in dien zin namelijk, dat de opmerkzame lezer er vele nuttige leeringen en levenswijsheid uit putten kan; eene vrij trouwe voorstelling der groote wereld en van het meer huiselijk leven van den burgerstand bevalt; alleen maakten wij de bedenking, of het wel goed was, dat de hooge denkbeelden die bij te vondeling gelegde kind voedt omtrent zijne verwachte edelmoedige daden, reine met zijn wenschen overeenkomende verwezenlijking eischen; en of deze schijver alzoo niet te veel gebouwd heeft op het bezadigd oordeel zijner lezers; door in de hoofdpunten den verzuchtigen vondeling alles te laten medeloopen. Met dat al was die roman wel eene fransche vertaling en plaats in het *Museum Litteraire* waard; bij den algemeen bekenden ernst en Engelsch soms zelfs onnatuurlijke, of zelfs schaamrood makende letterkunde, is een meer gedekt werk niet overbodig. — *Saint Felix* beklaagt zich in zijne *Duchesse de Bourgogne* over den wansmakelijken schrijftrant dezer dagen; en hierin heeft hij natuurlijk en klesch; dientoevolge zijne voorstelling der vorige hertogin, en zijne wijze van beschouwing van hare gedrag en karakter te veel behaagziek en verontschuldigend, om dat boek met te beschouwen, als eene pleitrede voor vrouwen, die zeggen dat zij slechts den schijn van onzedelijkheid en van verboden omgang tegen zich hebben, en die bewaren dat hun hart en wandel onschuldig is; en dus, als het vertoog openstellende voor allerlei verontschuldigingen, die ernst en treurigheid in de strijdvragen brengen. Wij weten wel dat Fransche zeden meer hoogvlijdig dan de Nederlandsche zijn; maar laat ons onze zeden, vaderlandsche zeden, bewaren! — Wat zullen wij van *l'Exilée* en het daarbij gedrukte *une rose au désert* zeggen? Inderdaad een lieve zoetvloeijende stijl, maar helaas, eene hartstogtelijk overdrevene voorstelling van de zeden des lands! Alles zinnelijkheid, en geen woord van godsdienst! Van die godsdienst, des harten, die kenmelijk wordt in den levenswandel! *Une rose au désert* is echter niet zoo verwerpelijk als roman; maar *l'Exilé* is eene zinnelijke voorstelling van het dagelijksch leven, dat indien het zoo ware, alle gevoel van deugd, alle vertrouwen op de Goddelijke Voorzienigheid en bewaring moest wegnemen. Waartoe schrijft men alzoo? Is het waarschuwing? Wanneer maar het oogmerk eener vrouw, die tot den hoogsten stand der maatschappij behoort, er geene zedelijke en godsdienstige kracht bestaat, die een rein hart voor de strikken van verleiding en voor gewelddadige aanranding harer eer kan bewaren: wanneer zij vallen moet, wanneer een man het er op toe legt, om hare eer en onschuld te bedaagen; wanneer dat besef van onmagt der vrouwelijke waarde geplant wordt in jeugdige harten, en aan eerlijke vrouwen voorgesteld wordt; wat wordt er dan van de maatschappij? Als de vrouw niet door godsdienst en rede de overtuiging erlangt, dat, als zij wil, zij den ellendigen belager harer eer van zich kan blijven afweren, dat zelfs geen geweld baar overmag, wanneer zij in hetgeen voor vrouw heiligst en dierbaarst is, wordt aangetast, hoe ver is dan van de zedelijkheid des menschdoms worden? Als de toerekening van het misdrijf vervalt, zoodat de vrouw in het uur des gevaars zich zwak betoont, dan is er geen zedelijke band meer, die de maatschappij in stand kan houden. Zedelijkheid is toch een eerste grondslag van het wezen eener maatschappij. — *Victor Hugo's voix intérieures* die schier in ieders handen en dus genoegzaam bekend zijn, om niet bijzonderlijk vermeld te moeten worden, zijn mede in het *Museum litteraire*, dat zich overigens door eene keurige uitgave onderscheidt, opgenomen.

Ter Amsterdamsche beurs van gisteren (20 *Maart*) waren de fondsen genoteerd: Ned. Werk. Schuld 2½ pCt. 55½, 55⅝; dito 5 pCt. 102, 101⅞; Kansbill. 25⅝, ⅜, ⅝, ⅜; Amort. Sijndt. 4½ pCt. 95½, ⅜; dito 3½ pCt. 79¾, ⅝, ½; Handelm. 185⅜, 184, ⅝; O. Indie 5 pCt. 99¾, ⅛; Ardoins 85 £ 19⅜, 7/10 ¼; coup. Nov. 1839 12¾; Passive 5; Columb. 21; Peruan. 13⅜; Braz. 76¼.

BEKENDMAKING.

Uithoofde van de Viering van den Roomsch-Katolijken FEESTDAG op den 26. in plaats van op den 25. dezer, wordt de geannonceerde Verkooping van aangehaalde Goederen ten Kantore van den Ontvanger A. DE BERGH, bepaald op den 27. daaraanvolgende.

's Bosch, den 19. Maart 1838.

En vente chez BROESE & COMP, à *Breda*:

CLASSIQUES MILITAIRES,

collection choisie des meilleurs ouvrages d'art, de science et d'histoire militaire;

PUBLIÉS EN DEUX SÉRIES, Edition in 18°.

PREMIÈRE SÉRIE.

HISTOIRE CRITIQUE ET MILITAIRE DES GUERRES DE LA RÉVOLUTION,

Précédée d'une introduction présentant le tableau succinct des mouvements de la politique européenne depuis Louis XIV jusqu'à la révolution, et celui des principales causes et des principaux événements de cette révolution;

PAR LE GÉNÉRAL JOMINI.

12 Volumes in-18 au lieu de 15, avec quatre atlas formant ensemble 39 cartes, dressées en quatre parties, traitant des campagnes depuis 1792.

Prix de l'ouvrage complet 60 Florins.

DEUXIÈME SÉRIE.

CLASSIQUES MILITAIRES.

2 Fl. le Volume.

12 beaux volumes, format in-18, contenant la matière de 15 volumes in-8° (éditions de Paris).

JOMINI. Vie politique et militr. de *Napoléon*, racontée par lui-même, 3 volumes, au lieu de quatre, 6 fl.

GUIBERT. Guide de l'Officier particulier en campagne, 2 volumes avec 20 planches, 4 fl.

ROGNIAT. Considérations sur l'art de la Guerre, 1 vol., 2 fl.

CHAMBRAY. Philosophie de la Guerre avec son supplément, 1 volume, 2 fl.

BISMARK. Tactique de la Cavallerie, 1 volume avec 2 planches, 2 fl.

CARRION-NISAS. Essai sur l'histoire générale de l'Art Militaire, de son origine, de ses progrès, de ses révolutions, depuis la première formation des sociétés européennes jusqu'à nos jours, 2 vol. avec 14 planches, 4 fl.

Deux volumes composés des Maximes de Guerre de *Napoléon*, des commentaires de *Cesar*, des Ruses de Guerre, des Instructions aux troupes légères et aux Officiers qui servent dans les Avant-Postes, rédigées sur une instruction de *Frederic*, 2 vol. au lieu de 5, avec 12 planches, 4 fl.

NB. Chaque ouvrage de la 2e Série se vend aussi séparément, sauf une augmentation de 20 Cents par volume.

Te Breda bij BROESE en COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.